

TARBIJAVAIKLUSTE KOMISJONI OTSUS

Asja number	19-1/20-17708-017
Otsuse kuupäev	19. mai 2021
Komisjoni koosseis	Esimees Aase Sammelselg, liikmed Mari-Liis Aas, Mari-Lii Piiskop
Tarbija	
Kaupleja	MTÜ Avasta Anded, 80199027
Tarbija nõue	Kaupleja tasunõude korrigeerimine.
Asja läbivaatamise aeg	5. mai 2021

Resolutsioon:

Komisjon otsustas:

1. jätta avaldus rahuldamata.

Kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi, on neil õigus pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Asjaolud:

Kaupleja majandustegevuseks on muusika- ja kunstikoolitus. Kaupleja avaldas kodulehel reklaami väikelaste muusika-alase koolitamise võimalustest. Tarbija teatas jaanuaris 2020 veebi kaudu soovist registreerida oma laps väljakuulutatud koolitusele. Kaupleja esitas tarbijale arve nr 91920 kogu õpiperioodi eest õppemaksu tasumiseks summas 175,00 eurot. Koolitus pidi toimuma kaupleja ruumides. Kokkulepitud tundidest jäid osa Eestis eriolukorra kehtestamise tõttu ära.

2020. aasta sügisel õpiperioodil pakkus kaupleja koolitust lasteaia Komeet ruumides. Tarbija teatas kauplejale lapse osavõtusoovist. Kaupleja esitas tarbijale selle õpiperioodi eest arve nr 93019. Tarbija arvet ei tasunud. Kokkulepitud koolitus toimus osaliselt (2/3 mahus).

Tarbija väidab, et on saanud kauplejaga kokkulepitud teenust üksnes osaliselt. Pakutud distantsope ei ole nelja aastasele lapsele sobiv õppevorm. Tarbija väidab, et ei ole lepingu sõlmimisel distantsopega nõustunud ning soovib kauplejalt korrigeeritud arvet. Tarbija on seisukohal, et peab tasuma üksnes toimunud koolitustundide eest.

Kaupleja seisukoht:

Kaupleja arvates on tarbija nõue põhjendamatu. Koolitus toimub Haridus- ja teadusministeeriumi poolt kinnitatud õppekavade alusel. Koolitusele registreeritakse lapsevanema soovil kaupleja kodulehe kaudu. Enne igakordseks õpiperioodiks lepingu sõlmimist on registreerijatele selgitatud lepingu eri- ja üldtingimusi.

Õppemaks tasutakse koolitusperioodi kaupa. Tarbija on täies ulatuses (175,00) tasunud esimese koolitusperioodi eest. Tulenevalt kehtinud eriolukorrast esitati teise koolitusperioodi arve (140,00) soodustingimustel, so summas 113,75 eurot.

Tarbija laps osales kahel koolitusel, kuid tarbija on tasunud üksnes ühe koolitusperioodi eest. Tarbijal puudus õigus lepingu ülesütlemiseks tagasiulatuvalt.

Komisjoni põhjendus:

Võlaõigusseaduse (VÕS) § 3 p 1 järgi tekib võlasuhe muu hulgas lepingust. Esitatud tõendite järgi põhineb vaidlusalune õigussuhe käsunduslepingul. VÕS § 619 järgi kohustub käsundisaaja (koolituse korraldaja) vastavalt lepingule osutama käsundiandjale (osaleja) teenuseid, käsundiandja aga maksma selle eest tasu, kui selles on kokku lepitud.

Komisjoni hinnangul tuleb esmalt lahendada küsimus selles, millistel tingimustel pooled lepingud sõlmisid, seejärel tuleb hinnata, kas tarbija oli õigustatud lepinguid üles ütlema (ühepoolselt lõpetama) ning kas tarbija on lepingud ühепoolselt üles öelnud. Lõpuks otsustab komisjon õppemaksu saatuse.

Puudub vaidlus selles, et poolte vahel sõlmiti kaks lepingut. Esimene leping sõlmiti jaanuaris 2020, so õppeaasta 2019/2020 II poolaastaks ja teine leping septembris 2020, so õppeaasta 2020/2021 I poolaastaks.

Esimese lepinguga võttis kaupleja enesele kohustuse viia kevadisel õpiperioodil (5 kuud) kaupleja ruumides läbi iganädalased koolitustunnid ja tarbija võttis enesele kohustuse tasuda perioodi õppemaksuna 175,00 eurot (35,00 x 5). Kaupleja esitas tarbijale arve nr 91920, mille tarbija tasus 10.jaanuari 2020 maksekorraldusega.

Teise lepinguga võttis kaupleja enesele kohustuse viia sügisesel õpiperioodil (4 kuud) lasteaia Komeet ruumides läbi iganädalased koolitustunnid ja tarbija võttis enesele kohustuse tasuda õpiperioodi eest 140,00 eurot (35,00 x 4). Kaupleja esitas teise õpiperioodi eest arve nr 93019 113,75 euro tasumiseks. Tarbija arvet tasunud ei ole.

Pooled ei vaidle selles, et kaupleja üldtingimused muutusid lepingu osaks. Esimese lepingu sõlmimisel muutusid lepingu osaks üldtingimused, mille kaupleja kehtestas 30.augustil 2019. Teise lepingu sõlmimisel muutusid lepingu osaks 24.augustil 2020 kehtestatud üldtingimused. Üldtingimuste järgi kohustus kaupleja korraldama õppetöö vastavalt kooli põhikirjale, kohalduvale seadusandlusele ja õppekavale. Rühmad, tunniplaanid ja õppemaks kehtivad õppeperioodide kaupa.

Eelnevat kokku võttes leiab komisjon, et poolte õigussuhted põhinevad kahel tähtajalisel käsunduslepingul.

Komisjon peab vajalikuks selgitada kauplejale, et üldtingimustes sisalduv lepingu ülesütlemise absoluutne keeld on vastuolus seadusega. On õige, et tähtajalise lepingu korraline ülesütlemine ei ole reeglina lubatav. Siiski on VÕS § 631 järgi lubatav tähtajalise käsunduslepingu erakorraline ülesütlemine; seda juhul kui esineb seadusega määratletud olukord.

Komisjon jätab seadusega vastuolus oleva tühise tüüptingimuse VÕS § 42 lg 3 p 2 alusel tähelepanuta ja lahendab vaidluse seaduse alusel.

VÕS §-st 631 järgi võib kumbki lepingupool käsunduslepingu üles öelda, kui kõiki asjaolusid arvesse võttes ja mõlema lepingupoole huvisid kaaludes ei või oodata, et lepingut üles öelda sooviv pool jätkaks käsunduslepingu täitmist kuni käsundi täitmiseni. Riigikohtu selgituste

järgi võib viidatud sätte järgi käsunduslepingu ülesütlemise aluseks olla lepingu rikkumine, aga ka muu seadusest tuleneva kohustuse rikkumine või muu asjaolu, sh käsundiandja usalduse kaotus, mille tõttu ei saa oodata, et pooled täidavad lepingut edasi.

Erakorraline ülesütlemine on sellises olukorras aktsepteeritav mõistliku aja kestel arvates ülesütlemise tinginud asjaolude tekkimisest; sellises olukorras ei eeldata pooltelt etteatamistähtaja järgimist (VÕS § 196). VÕS § 195 järgi lõpeb leping õiguspärase ülesütlemisavalduse tegemisega teisele lepingupoolele.

Komisjon selgitab, et olukorras, kus tasulisest lepingust tekkinud kohustustest soovib vabaneda tarbija, peab tarbija tõendama, et esinesid lepingu erakorralise ülesütlemise eeldused. Samuti peab tarbija tõendama, et ta on realiseerinud lepingu ülesütlemise õigust.

Tarbija ei ole esitanud komisjonile tõendeid, millest saaks järeldada, et ta teatas kauplejale esimese lepingu kestvuse ajal lepingu erakorralisest ülesütlemisest. Kogutud tõendite ja teabe alusel ei ole tarbija teinud kauplejale avaldust, mille sisust pidanuks kaupleja järeldama lepingu lõpetamise tahet. Seega oli esimene leping kogu perioodi kestel pooltele siduv ja lõppes tähtaja möödumisega.

Komisjonile esitatud tõenditest nähtub, et tarbija teatas kauplejale teise lepingu lõpetamise soovist 15.detsembri ja 16.detsembri 2020 e-kirjadega. Tarbija kinnitas, et ei soovi enam kaupleja teenust kasutada. Komisjon käsitab tarbija avaldust lepingu erakorralise ülesütlemise tahteavaldusena ning hindab selle põhjendatust. Tarbija tugines lepingu lõpetamise tahteavalduses asjaolule, et koolitustunnid lasteaias lõppesid 13.novembrist 2020; kaupleja pakutud distantsõpe lapsele ei sobi ning kontaktõpe kaupleja ruumides ei pruugi olla tervisele ohutu.

Kaupleja selgituste kohaselt pakuti tarbijale teise lepingu koolitustundide läbiviimiseks mitmeid alternatiive, mida tarbija ei soovinud kasutada.

Komisjoni arvates ei saa koolitusformaadi muutmist novembris 2020 pidada asjaoluks, millega võiks õigustada lepingu erakorralist ülesütlemist 15. või 16.detsembril 2020. Mõlema lepingupoole huvisid kaaludes tuleb pidada parimaks olukorda, kus pooled teevad mõistlikke pingutusi lepingu täitmise jätkamiseks. Tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) § 138 järgi tuleb tsiviilõiguste teostamisel ja kohustuste täitmisel toimida heas usus; lubamatu on õiguste teostamine selliselt, et eesmärgiks on kahju tekitamine teisele isikule. VÕS § 6 järgi peavad võlasuhte pooled teineteise suhtes käituma lähtudes hea usu põhimõttest; § 7 järgi tuleb võlasuhetes lähtudes mõistlikkuse põhimõttest. Osundatud põhimõtted kehtivad võlasuhte mõlemale poolele.

24.augustil 2020 kehtestatud üldtingimustes sisaldub kaupleja selgitus õppevormi võimalikust muutumisest tulenevalt Eestis kehtestatavatest piirangutest (eriolukorrast). Üldtingimuse sisu tuleb tõlgendada koostoimes seadusandluse muutumisega, so Vabariigi Valitsusele antud võimalusega kehtestada piiranguid ilma eriolukorda välja kuulutamata. Komisjoni arvates pidid mõlemad pooled teise lepingu sõlmimise ajal ette nägema, et viiruse levikuga võib kaasneda vajadus paindlikkusele. Pooltelt tuleb eeldada mõistlikke pingutusi lepingu täitmise jätkamiseks muutuvast olukorrast.

Komisjon nõustub tarbijaga selles, et distantsõpe ei pruugi väikelapsele sobida, kuid sellest ei saa iseenesest teha järeldust, et kaupleja on sõlmitud lepingut rikkunud. Kaupleja on pakkunud tarbijale mitmeid alternatiive, sh võimalust kontaktõppeks kaupleja ruumides.

Komisjonil ei ole alust eeldada, et kaupleja jätnuks seejuures rakendamata vajalikud ja sobivad hoolsusmeetmed. Teise lepingu täitmisel on tarbijale loodud võimalus saada kokkulepitud teenust täies mahus ja see võimalus on tarbijal jätkuvalt olemas. Kaupleja on tarbijale selgitanud, et teise koolitusperioodi ärajäänud tundide asendust ollakse valmis pakkuma ka järgneval õppeperioodil. Seega ei saa tarbija tugineda lepingu rikkumisele kaupleja poolel; tarbijalt oodatud paindlikus ei ole kujunenud olukorras ülemäärane.

VÕS § 620 järgi peab käsundisaaja käsundi täitmisel tegutsema käsundiandjale lojaalselt ja käsundi laadist tuleneva vajaliku hoolsusega ning käsundiandja jaoks parima kasuga ning ära hoidma kahju tekkimise käsundiandja varale. Komisjoni arvates tuleneb lepingu olemusest ka kohustus hoiduda käsundiandja tervise kahjustamisest. Kaupleja on käsundi sisu arvestades lähtunud koolitusel osalejate parimatest huvidest. Komisjoni arvates ei ole tarbija poolt esile toodu hinnatav ka käsundiandja usalduse kuritarvitamisena; käsundisaaja on lähtunud lepingust ja rahva, sh tarbija ja tema lähikondsete ning teiste koolitusel osalejate tervise hoidmise ja kaitsmise vajadusest. Käsunduslepingu olemuses on kõrgendatud hoolsus- ja lojaalsuskohustus, mida kaupleja on käsundisaajana järginud. Käsundisaaja on pakkunud täitmise asendamist tarbijale erinevatel viisidel.

Eelnevat kokku võttes leiab komisjon, et tarbijal ei olnud alust tugineda lepingu rikkumisele, sh kaupleja poolel usalduse kuritarvitamisele. Lepingu lõppemist ei saa eeldada ka objektiivselt väljakujunenud olukorrast. Lepingu erakorralise ülesõtmise tahteavaldus ei olnud sisuliselt põhjendatud ega lõpetanud seetõttu lepingut. Teine leping lõppes samuti tähtaja möödumisega.

VÕS §-de 619 ja 627 järgi on käsundisaajal õigus kokkulepitud tasule. VÕS § 628 järgi peab käsundiandja käsundisaajale hüvitama mõistlikud kulud, mida käsundisaaja on teinud käsundi täitmiseks ja mida ta võis vastavalt asjaoludele vajalikuks pidada, välja arvatud, kui kulud tuleb katta käsundisaaja tasu arvel. Eeldatakse, et tasu arvel kaetakse käsundisaajale käsundist tulenevate ülesannete täitmisel tavaliselt tekkivad kulud. Käsundisaaja võib enne käsundi täitmisele asumist nõuda käsundiandjalt mõistlikus ulatuses ettemakset tasu ja hüvitamisele kuuluvate kulude eest.

Kaupleja hinnakirja järgi on kauplejal kahe lepingu alusel tasunõue kogusummas 315,00 eurot (175,00 + 140,00). Kaupleja esitas 16.septembril 2020 tarbijale teise lepingu perioodi eest arve üksnes 113,75 tasumiseks. Seega on tarbija maksekohustus kokku 288,75 eurot.

Hinnanud poolte kirjavahetust ja lepingu täitmist leiab komisjon, et pooled sõlmisid septembris 2020 kokkuleppe esimese lepingu täitmiseks makstud tasu osalise tagastamise teise lepingu tasunõude vähendamise teel. Tarbija on 8.septembri 2020 e-kirjaga taotlenud esimese lepingu teenustasu arvel soodustust, millega kaupleja nõustus. Kokkulepet tõendab poolte kirjavahetus (sept 2020), kaupleja poolt esitatud arve nr 93019 ja lapse osavõtt teise õppeperioodi tundidest.

Komisjon ei nõustu tarbija väitega selles, et ta ei ole kauplejal arvet nr 93019 saanud. TSÜS § 69 järgi loetakse kindlale isikule suunatud tahteavaldus kättesaaduks, kui see on toimetatud saajale kohale ja saajal on olnud mõistlik võimalus sellega tutvuda. Pooled on suhelnud e-kirja teel. Kaupleja on kõnealuse arve saatnud tarbijale samuti e-kirja teel. Tarbija on 14.detsembri 2020 e-kirjas kinnitanud, et kaupleja esitatud arve oli tema arvutis nähtav. Tarbija arvutis saabuvate kirjade filtreerimine on tarbija vastutusalas; tarbijal oli alust eeldada kaupleja poolt arve saatmist; selle puudumisel pidanuks tarbija huvituma, miks arvet ei ole

esitatud. Tarbijal oli igal ajal võimalus kontrollida oma arvutis arve saamist, sh üle vaadata reklaamposti sisu.

Eelnevat kokku võttes leiab komisjon, et esimese õpiperioodi tasu on pooled kokkuleppel vähendanud 26,25 euro ulatuses. Poolte kokkulepe on siduv ja seda tuleb täita. Tarbija omandas esimese lepingu sõlmimisel enamtasutud summa eest õiguse tasuda teise lepingu hinnast üksnes osa. Tarbijal on täitmata maksekohustus summas 113,75 eurot, mis muutus sissenõutavaks 23.septembrist 2020.

Tarbija on detsembris 2020 teinud ettepaneku esimese lepingu tasu täiendavalt vähendada, kuid sellega ei ole kaupleja nõustunud; seega pooled esimese lepingu hinda teistkordselt muutnud ei ole.

Komisjoni arvates ei ole tarbijal tasu vähendamise nõuet ka teise lepingu järgi. Olukord, kus tarbija ei soovi kasutada kaupleja poolt pakutavaid alternatiivseid võimalusi, on hinnatav koolitusest loobumisena, millega ei kaasne õppemaksu tagastamise kohustust. Komisjoni arvates on käsundisaaja (kaupleja) teinud endast oleneva, et võetud kohustused täita; käsundi täitmine eeldab muu hulgas ka kulutuste tegemist, millised on kõnealusel juhul kaetud tasu arvel. Tarbija saanuks mõistlike pingutustega kasutada teenust kokkulepitud mahu.

Eelneva põhjal leiab komisjon, et tarbija nõue esimese lepingu alusel makstud tasu osalises tagastamises ja teise lepingu alusel tekkinud tasu maksmise kohustuse vähendamises ei ole põhjendatud ja tuleb jätta rahuldamata.

TKS § 60 lg 2 järgi kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Aase Sammelselg
/allkirjastatud digitaalselt/

Mari-Lii Piiskop
/allkirjastatud digitaalselt/

Mari-Liis Aas
/allkirjastatud digitaalselt/